O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA`LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

IJTIMOIY-IQTISODIY FAKUL'TETI
TARIX FANLARI
KAFEDRASI

MUZEYSHUNOSLIK VA ARXIVHUNOSLIK

fanidan seminar mashg'ulotlar ishlanmasi

Namangan – 2011

Mavzu №1. Muzeyshunosliknig predmeti

Reja:

1. **Fanning ob`ekti va predmeti.**
2. **Muzeyshunoslikning asosiy tushunchalari.**
3. **Muzeyshunoslik uslublari.**

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческoй музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey ishi- jamoatchilik faoliyatining fan, tarbiya va madaniyati bilan aloqada bulib turadigan o’ziga xos bir qismi sifatida jamiyat taraqqiyotining umumiy tendentsiyalardan chetta qolmagan.

Insonning har tomonlama rivojlantirish ishida muhim ahamiyatga ega bo’lgan muzey ishi darajasini o’stirishda to’plagan tajribani nazariy tushunmasdan, xarakteristikasini, qoidalarni o’rganmasdan turib erishib bo’lmaydi.

Muzey ishini muammolarini umumlashtiruvchi, muzey amaliyotida foydalanadigan va maxsus adabiyotlarda o’z aksini topgan bilimlar majmuasi - muzeologiya yoki muzeyshunoslik deyiladi. Bu termin XIX asrning ikkinchi yarmida paydo bo’lganligiga qaramasdan juda ko’plab jaxon tillariga o’rnashib qolgan. Ilgari mavjud bo’lgan "Muzeografiya" termini muzeylarga tegishli bo’lgan barcha asarlarga XX - asrning o’rtalaridan boshlab esa muzeylar tavsifiga nisbatan ishlatila boshlagan.

Muzeyshunoslikning nazariy sistemasi tushuncha va metodlari XVI- asrdan boshlab shakllana boshlagan. Lekin fan sifatida so’ngi o’n yilliklarda shakllandi.

Muzeyshunoslik - ijtimoiy axborotni saqlash vositasiga anglash va yetkazish jaraynini o’rganuvchi ijtimoiy fandir.

Mavzu № 2. O’zbekistonda dastlabki muzeylarning vujudga kelishi.

Reja:

1. **O’rta asrlarda muzeylarning shakllanishi.**
2. **O’rta Osiyoda rus bosqini davrida madaniy boyliklarni talon taroj qilinishi.**
3. **Chorizm istilosi davrida muzey ishi.**

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческoй музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

O'rta Osiyo xalqlari qadimdan yaqin Sharq va G'arb davlatlari, ya`ni Urartu,Misr, Bobil, Rim kabilar bilan iqtisodiy va madaniy aloqalar o'rnatganlar. O'rta Osiyo zaminidan o'tgan mashhur "Buyuk ipak yo'li" Markaziy Osiyo va Hindistonni O'rta dengiz mamlakatlari bilan bog'lar edi.

Bunday jozibali o'lka barcha davrlarda chet el bosqinchilarining diqqati markazida bo'lgan. Shu sababli taqdir taqozosi bilan O'rta Osiyoning tarixiy qismati juda og'ir kechdi.

Doimiy qirg'inlar tufayli betakror saroylar, go'zal shaharlar, noyob inshoatlar vayronaga aylanib, yig'ilgan bebaho ma`naviy boyliklar g'oliblar o'ljasi bo'ldi.

Muxammad Narshaxiyning guvohlik berishicha, arablar Poykand janglaridan hisobsiz tillo, kumush buyumlar qurol aslahalar, qimmatbaho kiyim kechaklardan iborat katta o'lja bilan qaytganlar. Arab istilosi davrida xazina to'plash ma`naviy boylik jamgarmasi ichida durustroq siljishlar ruy bermadi.

Mavzu № 3. Sho'rolar davrida muzey ishi.

Reja:

1. Sovet xukumatining muzeylar soxasidagi chora tadbirlari.
2. Turkomstaris va uning faoliyati.
3 O'zkomstaris va uning faoliyati.
4.Urush yillarida muzeylar ishi.
5.1945-1980 yillarda muzeylar ishi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческoй музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

1918 yil 19 sentyabrda RSFSR Xalq komissarlari Sovetininng sanoat asarlari va qadimgi noyob narsalarni chet elga olib ketishni hamda ularni maorif xalq komissarligiga qarashli muzey organlarining oldindan chiqarilgan qarori va ruxsatsiz sotishini taqiqlash to'g'risidagi dekreti imzolandi. O'z navbatida TASSR Xalq komissarlari soveti ham 1921 yil 31 iyulda Turkiston Respublikasi xalqining madaniy xazinasi fondini yuzaga keltiruvchi san`at asarlari, qadimiy narsalar va ilmiy kollektsiyalarini chet elga olib ketishni taqiqlash xaqidagi qarorni chiqardi. Shunga muvofiq ekspert komissiyasiga magazin hamda bozorlarda qadimgi noyob narsalar, xalq maishiy-ro'zg'or buyumlarni sotish ustidan nazorat qilish vazifasi topshirildi.

RSFSR Xalq komissiarlar soveti 1918 yil 5 oktyabrda "ayrim shaxslar, jamiyat va muassasalar ixtiyoridagi san`at va qadimgi Yodgorliklar ruyxatini tuzish, ularni hisobga olish va qo'riqlash haqida" dekret chiqardi. Ana shu dekretga binoan, barcha madaniy yodgorliklar kimga tegishli ekanligidan qat`iy nazar, davlat himoyasi ostiga olindi.

Mavzu № 4. Mustaqillik yillarida muzey ishi.

Reja:

1.Muzeylar ishini yanada yaxshilish takomillashtirish to'g'risida prezident farmoni.
2.Mustaqillik yillarida tashkil etilgan muzeylar.
3.Temuriylar tarixi va Olimpiya shon-shuhrati muzeyi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческoй музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Mustaqillik yillarda muzeylarga bo’lgan e`tibor va talab oshib bormoqda. Bu albatta, muzeylarning ijtimoiy vazifalari bilan bog’liq. O’zbekiston hududida mavjud muzeylar tizimini yanada takomillashtirish, ularning xalqning ma`naviy-axloqiy kamolotida tutgan o’rnini oshirish, muzey fondlarida saqlanib kelinayotgan xalqimizning boy tarixini, mustaqilligimiz odimlarini aks ettiruvchi, noyob, nodir eksponatlarni avaylab asrash, o’rganish, boyitib borish, dunyoga olib chiqish va targ’ib qilish, ulardan xalqimiz ongida milliy g’urur va iftixorni, istiqlol va Vatanga hurmat, sadoqat tuyg’ularini kuchaytirish yo’lida keng foydalanish, muzeylarning zamon talabiga mos yuqori malakali mutaxassislar bilan ta`minlash, moddiy-texnika bazasini mustahkamlab, jaxon muzeyshunosligi tajribalarini qo’llashga zarur shart-sharoitlar yaratishdan iborat. Yana shu qatorda muzeylarni internet tizimi bilan bog’lash va ilmiy jixatdan markaz bo’lishdir.

Respublikamiz prezidentining "Muzeylar faoliyatini tubdan yaxshilash va takomillashtirish to’grisida"gi 1998-yil 12-yanvardagi farmoni muzeylar va muzey xodimlarining hayotida katta burilish nuqtasi bo’ldi.

Mavzu № 5.Muzey fondlari va fond ishi.

Reja:

1.Muzey fondi tushunchasi.
2.Muzey fondlarini ilmiy asosda tashkillashtirish.
3.Fond ishlarining asosiy yo’nalishlari.
4.Muzey ashyolarini o’rganish uslubiyoti.
5.Muzey ijtimoiy-madaniy institut sifatida.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческoй музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey faoliyati, ishi muzey fondi asosida yuritiladi. Bu ishning amalga oshirish va qimmati muzey xodimlarining manba to’g’risidagi bilimlarini, manbaning madaniy qimmati, hissiy ta`siri, tarixiy jarayoni haqidagi ma`lumotlarni aniqlash va oydinlashtirish yo’lidagi sa`yi harakatlari bilan belgilanadi. Manbani sotib olish, saqlash, tadqiq etish, uni ilmiy va ta`lim-tarbiya ishiga tadbiq etish esa yanada muhim vazifa hisoblanadi. Muzey fondi o’tmishi, hozirgi zamon va kelajakni bog’lovchi, uyg’unlashtiruvchi manbadir. Muzey fondining arxiv va

kutubxona fondlaridan farqi shundaki, u tarixiy jarayonni kompleks hujjatlashtiradi. Muzey uchun ma`lumotning hajmi va mundarijasi, predmetning joylashishigina predmetning tabiati, uning qaysi maqsadda qachon va qanday yig'ilganligi to'g'risidagi ma`lumotlar ham muhimdir. Predmetning tabiatiga, uning ma`lumot berish imkoniyatiga ko'ra tarixiy manbalar quyidagi turlarga bo'linadi:
a) moddiy manbalar;
b) tasviriy manbalar;
v) yozma manbalar;
g) fonoyozuv va kinofilmlar.

Mavzu № 6. Muzeylarni butlash.

Reja:

1.Muzey fondlarni butlash jarayoni.
2.Butlashda dala tadqiqot ishlarining o'rni.
3.Muzey ashyolarining ilmiy pasportlashtirish.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Fondlarni komplektlash muzey faoliyatining eng asosiy jixatlaridan biri bo'lib, bu jarayonda jamiyat taraqqiyotini xujjatlashtirishda hamda ijtimoiy axborotlarni to'plash ham zarur vazifa hisoblanadi. Fondlarni komplektlashning ilmiy maqsadi shundan iboratki, buning natijasida muzey ahamiyatiga molik bo'lgan predmetlar topib boriladi, o'rganiladi, muzey fondlariga qo'shiladi. Buning natijasida muzey fondlari mukammallashib, to'lib boradi. Fondlarni komplektlashning ahamiyati shundan iboratki, fondlar yaxshi predmetlar bilan boyib, muzey fondining qiymati ortib boradi. Buning natijasida muzeyning jamiyatdagi o'rni yanada mustahkamlanadi. Muzey fondlarini komplektlab borish uni rivojlantirib borishdir. Demak, muzey fondini komplektlash - bu muzey kollektsiyalarining ko'payib, ortib borishidir.

Mavzu № 7.Muzey fondlarini hisobga olish.

Reja:

1.Muzey fondlarini hisobga olishning maqsad va vazifalari.
2.Fondlarni hisobga olish va hisob hujjatlari.
3.Muzey fondlarini ilmiy kataloglashtirish.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.

6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey fondini hisobga olish yuridik jixatdan juda katta ahamiyatga ega. U asosan quydagilarda namoyon bo’ladi:

1. Muzey predmetini muzeyga biriktirish va uni xuquqiy holatini kafolatlash.
2. Predmetning muzeydagi saqlovchi mutaxassislarga biriktirish.
3. Predmetning yuridik jihatdan holatini rasmiylashtirish va uni muzey predmeti yoki ilmiy kumakchi material ekanligini aniqlash.
4. Predmetni, agar u biror-bir fondga biriktirilmasa, vaqtincha saqlash bo’limiga rasmiylashtirish.
5. Barcha predmetlarning joylashgan joyini topish va boshqalar.

Mavzu № 8.Muzey fondlarini saqlash.

Reja:

1.Muzey fondlarini saqlash tushunchasi.
2.Fondlarni saqlash tartibi.
A) harorat-namlik tartibi.
B) havo iflosligidan saqlash.
V) yorug’lik tartibi.
G) biologik tartib.
D) mexanik shikastlanishlardan saqlash.
E) muzey fondlarini favqulodda vaziyatlarda saqlash.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Barcha predmetlar jumladan muzey pretmetlari ham fizik-mexanik shikastlanishga va ximik o’zgarishlarga duch keladi. Bu holat havo va yorug’lik tasirida yuz beradi. Shuningdek biologik zararkunandalar ham muzey predmetlariga ko’p zarar keltiradi. Aynan shu va boshqa turdagi zararlarni oldini olish maqsadida muzeylarda saqlash tartibi ishlab chiqiladi. Saqlash tartibi majmuiga issiqlik-namlik rejimi, havoni ifloslanishidan saqlash, biologik, mexanik zararlardan saqlash tadbirlari kiradi. Bularni hammasi fondni saqlash tizimini tashkil etadi.

Saqlash tizimi va tartibi asoslarini ishlab chiqishga va amalga oshirishga yo’naltirilgan fond ishi muzey fondini saqlash deb ataladi.

Mavzu № 9.Muzey fondlarini o’rganish.

Reja:

1.Muzey predmetlari tushunchasi.
2.Tarix ixtisosi biyicha muzeylarning predmetlari.
3.Muzey predmetlari ekspozitsiyaning asosiy yadrosi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey predmetlarini o'rganish fond ishining asosiy yo'nalishi bo'lib, aniqlash, turkumlash va tartiblashtirish, sharhlash vazifalarini o'z ichiga oladi.

Aniqlash jarayonida muzey predmetining - xom ashyosi, o'lchami, og'irligi, rangi, tayyorlanish uslubi, ijtimoiy, etnik, mualliflik mansubligi v.b. jihatlari o'rganiladi. Yuqorida ta`kidlangan jihatlarni o'rganish ham katta ahamiyatga ega. Misol uchun mehnat qurolini tosh, bronza yoki temir davriga oid ekanligini aniqlashda yordam beradi.

Turkumlash va tartiblashtirish quyidagi belgilarga qarab olib boriladi:

1. Umumiy turkumlash. Predmetlarni avval turlariga qarab, so'ngra alohida belgilarga muvofiq bo'lish, taqsimlash.
2. Xronologik jihatdan turkumlash ikki ko'rinshda bo'ladi: a) predmet yaratilgan davr bo'yicha; b) predmet foydalanilgan davr bo'yicha.
3. Geografik jihatdan turkumlash ham ikki ko'rinishda bo'ladi: a) predmet yaratilgan hudud; b) predmet foydalanilgan hudud bo'yicha.
4. Etnik mansubligi asosida.
5. Ijtimoiy mansubligi asosida.
6. Mualliflik mansubligi asosida.
7. Nom, ism belgisiga qarab asosan aniq shaxslarga tegishli predmetlarga turkumlanadi. Bu jihat xotira muzeylari uchun muhim.
8. Ashyoviy turkumlash asosan ashyoviy manbalar bo'yicha olib boriladi.
9. Mavzuviy turkumlash.
10. Tarmoqlar bo'yicha turkumlash.

Izohlash. Muzey predmetlarini izohlash juda katta ahamiyatga ega bo'lib, predmet xaqida qo'shimcha ko'plab ma`lumotlarni yig'ishni va o'rginishni talab etadi. Natijada predmet foydalanilgan, yaratilgan davr xaqida to'la tushuncha hosil bo'ladi.

Mavzu № 10.Muzeylarning Ilmiy Ma`lumotnoma Apparati.

Reja:

1.Umumiy tushunchalar.
2.Kataloglar tizimi.
3.Yo'lko'rsatkichlar tizimi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .

7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey katalogi. Bu fondga kirgan predmetlar xaqida qisqacha ma`lumot (annotatsiya) beruvchi, joylashish tartibi va o’rnini ko’rsatuvchi hujjatdir. Muzey kataloglari sistemasida quyidagi ma`lumotlar yoziladi:

1. muzey predmetining xarakteristikasi;
2. uning foydalanilgan davri, sohasi;
3. muzey fondiga bo’lgan aloqadorligi ko’rsatiladi.

Kataloglarda bulimlar quyidagicha belgilanadi.

Fan - "U-8" Fanga taalukli sohalar - "U-8-26" (tarixiy fanlar), "U-8-25-39" (jamiyat xaqidagi fanlar).

Muzey fondlarini xujjatlashtirish sistemasi hozirgi axborot inqilobi davrida juda katta ahamiyatga ega.

Biz "Internet" tizimi orqali barcha muzeylarning fond xujjat va sistemasiga boglanishimiz, kerakli ma`lumotlarni olishimiz mumkin.

Mavzu № 11-12.Muzey ko’rgazmasi.

Reja:

1.Tarixiy muzeylar ekspozitsiyasining tuzilish prinsiplari.
2.Muzey ekspozitsiyalarini tuzish metodlari.
3.Tarixiy profildagi muzeylar ekspozitsiyasining tematik strukturasi.
4.Ekspozitsion materiallar.
5.Umumtarixiy muzeylar ekspozitsiyasi.
6.O’lkashunoslik,etnografiya,ochiq osmon ostidagi va qo’riqxona muzeylar ekspozitsiyasi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey predmeti ko’rgazma uchun tanlab olingadan so’ng, uning tushunchasi bir muncha uzgarib, (ta`lim-tarbiya berish, ta`sir etish) endi u muzey eksponatiga aylanadi. Ko’rgazmada foydalanilgan barcha materiallar (barcha moslamalar, kumakchi materiallar, muzey eksponatlari) ko’rgazma materiallari hisoblanadi. Muzey ko’rgazmasining bir-biriga o’zaro bog’lik, bir-birini davom ettiriradigan qismlari yaxlit holda ko’rgazmaning mavzuviy tuzilmasi (strukturasi)deb ataladi. Yuqorida ta`kidlangandek, muzey eksponati, ko’rgazma materiallari va boshqa ko’rgazmani tashkil etadigan barcha materiallar bir-birini to’ldirgan, davom ettirgan yagona g’oyaga xizmat qilgan xoldagi guruhi ko’rgazma kompleksi deyiladi. Muzey ko’rgazmasini tashkil etishning turli xil uslublari mavjud. Bu uslublar me`moriy, badiiy va loyihachi dizaynerlar tomonidan ko’rgazma holatiga va shu ko’rgazma qo’yiladigan muzey predmetlarining shakli va o’lchamiga qarab tanlanadi. Mana shu uslublar kompleksiga muzey ko’rgazmasini tashkil etish uslublari deyiladi. Muzey ko’rgazmasini ko’rgazma maydonining me`moriy imkoniyatiga qarab ko’rgazmaga qo’yilgan muzey predmetining shakli va

o’lchamiga qarab, shuningdek ko’rgazmaning mavzusidan kelib chiqib muzey ko’rgazmasini ilmiy, memoriy, badiy loyihasini ishlab chiqish memoriy-badiy yechim deyiladi.

Mavzu № 13.Muzey ko’rgazmasining me`moriy-badiiy echimi.

Reja:

1.Asosiy tushunchalar.
2.Muzey ekspozitsiyalarini badiiy loyihalashning asosiy prinsiplari.
3.Muzey ekspozitsiyasi badiiy yechim san`atining o’ziga xosliklari.
4.Ekspozitsion ansambl.
5.Ekspozitsiyaning bosh qarori.
6.Eskiz loyihasi.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Исторической музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey ko’rgazmasini loyihalash va tashkil etishda o’z tarkibiga turli ixtisoslikdagi muzey xodimlari, rassomlar, arxitektorlar, dizaynerlar, injenerlar, tarixchi olimlar, iqtisodchilar, psixologlar, sotsiologlar, pedagoglar, o’lkashunoslar, qishloq xo’jaligi mutaxassislarini birlashtirgan mualliflar jamoasi ishtirok etadi. Ekspozitsiyani loyihalashning barcha ishtirokchilari ishini uyushgan va rejali tashkil etish, loyihani belgilangan muddatlarda amalga oshirilishini ta`minlash uchun ishning izchiligini, har bir bosqichdagi faoliyat xarakterini, loyiha hujjatlari tarkibini aniqlab olish lozim.

So’ngi yillarda ishlab chiqarilgan va ekspozitsiya amaliyotida o’z tasdig’ini topgan me`yorlar muzey ekspozitsiyalarini badiiy loiyihalash ishining quyidagi bosqichlarini ko’zda tutadi: ob`ektni o’rganish; bosh qarorni ishlab chiqish; eskiz loyihasini ishlab chiqish; ishchi loyiha.

Mavzu № 14.Madaniy ma`rifiy ishlar va muzey.

Reja:

1.Muzey pedagogikasi.
2.Muzeylarning g’oyaviy-tarbiyaviy, ta`limiy ishlarining turlari va shakllari.
3.Muzeyning ommalashuvi. Axborot va reklama.
4.Respublika tabiat muzeyi. Namangan viloyat o’lkashunoslik muzeyi.
5.Andijondagi "Ark ichi" muzeylar majmuasi.
6.O’zbekistonning muzey shaharlari.

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.

5. Кириенко Е.М. Историческоой музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzeylarning ommaviy-g'oyaviy, ta`limiy ishi kommunikatsiyasining muhim elementini tashkil qilgan holda, kamolotga yetgan, ijtimoiy faol shaxsni shakllantirishga, uni g`oyaviy, ahloqiy, estetik tarbiyalashga, bilimdonligini, axborotliligini chuqurlashtirishga yo'naltirilgan.
Muzey Kommunikatsiyasining ekspozitsiya vistavka va boshqa ko`plab shakllaridan foydalangan holda muzeylar aholining turli ijtimoiy, kasbiy, turli yoshdagi kategoriyalariga ta`sir ko`rsatadi.

Ommaviy ish doirasi muzey faoliyatining boshqa yo'nalishlari bilan yaqindan aloqadorlik asosida ko`rib chiqilmog'i lozim.

Muzeylarning g'oyaviy-tarbiyaviy, ta`limiy ishi, ilmiylik, hayot bilan aloqadorlik kabi printsiplarga tayanadi.

Mavzu № 15. Namangan viloyat o'lkani o'rganish muzeyi

Reja:

1. **Muzeyning tarixi**
2. **Muzey ekspozitsiyalari**
3. **Tarixiy ekspozitsiya**

Adabiyotlar:

1. Музееведение. Музей исторического профиля. -М., 1988 .
2. Садиқова Н. Музейное дело в Узбекистане. -Т.: Фан, 1977 .
3. Илалов И. Музееведения. – Т.: Маънавият, 2007.
4. Бекмуродов М.Б., Рашидова М.Х. Музейшунослик. -Т.:Фан, 2006.
5. Кириенко Е.М. Историческоой музей. -М.. 1984.
6. Коен А.А. Рождение музея. -М., 1980 .
7. Ҳабибуллаев. Н. Ўзбек музейларининг истиқболи. Мозийдан садо. 1999й. № 1-2.
8. Разгон. А.М. Место музееведения в системе наук. Музеи и современность М., 1976.

Muzey reklamaning turli shakllaridan foydalanadi. Reklamalar butun aholiga qaratilgan yoki muzeyga keluvchilarning biron - bir kategoriyasiga qaratilgan bo'lishi mumkin. Afisha muzey reklamasining an`anaviy shakli hisoblanadi. U tasvir va matnning birligida muzeyning bir butun obrazini beruvchi, uning diqqatga sazovor tomonlariga, ekspozitsiya yoki vistavkaga bag'ishlangan bo'yoqli yoki chizma plakatdir. Afisha diqqatni jalb etish, muzeyga borish istagini hosil qilishi kerak. Afishaning mazmuni tez-tez o'zgarib turadi, lekin uning ayrim elementlari doimiy bo'lishi lozim, masalan muzeyning emblemasi.